

Korenmolen de Jager te Oud-Vossemeer

Oud-Vossemeer op het Zeeuwse eiland Tholen is ontstaan door de bedijking van de Oud-Vossemeerse polder in 1411. Reeds bij de uitgifte van de bedijking in 1410 hadden de heren van Vossemeer van hertog Willem van Beieren het recht gekregen eigen molens op te richten. De eerste vijftig jaar waren de inwoners echter aangewezen op de molens van de stad Tholen. Eerst na het ontstaan van het dorp in de rond 1450 bedijkte Kerkepolder is omstreeks 1462 op de dijk van de Oud-Vossemeerse polder een standerdmolen gesticht. Bij de molen ontstond in de loop der jaren de buurtschap Onder de Molen. De korenmolen werd door de ambachtsheren onderhouden. Ook zorgden zij voor onderdak van de molenaar. In 1510 kochten de heren daarom een huis bij de molen. Enige jaren later moest de rentmeester van de heren 'hoe eer hoe liever' een boom kopen voor een nieuwe standaard. In 1557 is deze geheel houten molen door een nieuwe vervangen die slechts dienst deed tot 1581. Ook met de nieuwe molen waren er problemen die echter werden opgelost. Uiteindelijk bouwde molenmaker Hubrecht Vincke uit Zierikzee in 1690 molen De Vos die tot in de twintigste eeuw zal blijven malen. De standerdmolen is in 1757 door de ambachtsheren voor £ 100 verkocht aan twee particulieren. Zij en hun opvolgers moesten daarna voor windrecht 100 gulden per jaar betalen. Dit recht is in 1928 afgekocht. Nog hetzelfde jaar is de houten korenmolen ondanks inspanning van de toen pas opgerichte vereniging De Hollandsche Molen gesloopt en werd het maalbedrijf voortgezet met een motormaalerij.

Wie via de in 1974 opengestelde brug over het Schelde-Rijnkanaal bij Oud-Vossemeer het voormalige eiland Tholen oprijdt, ziet al direct aan het eind van de afrit de witte stellingmolen De Jager die eigendom is van de vereniging De Hollandsche Molen. Deze korenmolen is in 1850 als tweede molen op het grondgebied van de gemeente Oud-Vossemeer opgericht. Eind 1849 richtte Bastiaan Kamhout, zonder

Volgens de overlevering is de nieuwe molen De Jager genoemd in verband met de onvrede met de molenaar van de molen De Vos aan de andere zijde van het dorp. De Jager zou De Vos wel schieten. Laatstgenoemde molen heeft inderdaad eerder het loodje gelegd alhoewel de in 1927 door molenaar De Wilde bij De Vos gestichte motormaalerij met twee koppels stenen tot na de Tweede Wereldoorlog in werking is geweest.

beroep, wonende te Oud-Vossemeer, een rekest aan de Koning waarin hij toestemming verzocht een korenmolen te mogen oprichten op een perceel grond in de Hikkepolder aan de

noordzijde van het dorp ten einde zich daarmee een middel van bestaan te verschaffen.

De plaats was goed gekozen. Het grondgebied van Oud-Vossemeer was namelijk in 1843 aan de noordzijde uitgebreid met de Hollarepolder terwijl negen jaar later hier de Van Haftenpolder zal worden bedijkt. De zware kleigrond was uitstekend geschikt voor de verbouw van tarwe.

Op 12 februari 1850 verleende de Minister van Financiën toestemming 50 meter van de Hikseweg een molen te bouwen. Het reglement der buurtwegen en voetpaden van 1838 stond namelijk in verband met schrikachtige paarden niet toe dat windmolens binnen een afstand van 45 van de openbare weg werden gesticht.

Vermoedelijk heeft deze 24-jarige Bastiaan van de bouw moeten afgezien en is deze gerealiseerd door zijn oom bakker Hendrik Kamhout en smid Hendrik Wijnands. Laatstgenoemde kocht in 1851 het aandeel van zijn compagnon, werd molenaar en betrok de molenaarswoning.

Beide molens waren felle concurrenten. De molenaar van De Jager schafte terstond een molenkar aan zodat hij zijn klanten thuis kon bedienen. De molenaar van De Vos moest toen wel hetzelfde doen hoewel hij zich de uitgaven van kar en knecht eigenlijk niet kon permitteren. Hij beklagde zich in 1854 dan ook bitter bij de heren van Vossemeer en vroeg vermindering van het windrecht en klandizie uit de Hollarepolder.

Nadien zijn eigenaar van molen De Jager: W.C. Schrier, 1857; A. Goedegebuure, 1911; H.G. Hendrikse, 1921; A.M. de Rijke, 1926; P.B.

Vogel, 1958 en sinds 16 april 1969 de vereniging De Hollandsche Molen te Amsterdam.

Molenaar Goedegebuure liet in 1912 een 23 pk petroleummotor plaatsen in een tegen de romp gebouwd molenkot. In 1960 is deze motor verwijderd. Nadat inwatering schade had veroorzaakt is het molenkot in 1989 gesloopt.

Molen De Jager is tot 1963 regelmatig in bedrijf geweest waarna deze in versneld tempo verder achteruitging. Er zijn daarna verschillende pogingen gedaan de molen te restaureren. Het verval ging echter door.

Toen ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van De Hollandsche Molen de A.N.W.B. de actie: Redt een molen - in elke windstreek één - startte, was molen De Jager in zeer slechte staat. Het metselwerk was voor een deel naar beneden gekomen en de molenaar durfde al jaren niet meer de vang te lichten. De actie werd een succes. In het totaal werd ruim fl 363.000,- bijeengebracht waarbij een gift van Koningin Juliana. De Jager was één van de vier molens die dankzij deze actie met bijdragen van de overheid en een subsidie van het Prins Bernhardfonds kon worden gerestaureerd. De voor fl 180.000,- geheel maalvaardig gerestaureerde molen werd op Nationale Molendag, 8 mei 1976, feestelijk in gebruik genomen waarna molenaar Vogel nog enige jaren voor de bakker draaide.

De huidige molenaar is J.J. Oele. Deze laat molen De Jager en ook de Oude Molen in Kruiningen 'voor de prins draaien'. Een enkele maal wordt nog graan voor veevoer of voor menselijke consumptie vermalen.

J.Z., 2003.

Technische gegevens:

Type: ronde stenen bovenkruier met stelling, korenmolen

Stelling: hoog 2.75 m

Zolders: 3

Inrichting: 2 koppels vijftiender stenen; een koppel kunst en een koppel blauwe stenen; Engels kruitwerk; Gewonen Vlaamse- of blokvang

Roeden: staal fabrikaat Derckx te Beegden (L), 197(5)

Vlucht: 19.56 m

Wiek: stroomlijn, systeem Van Bussel (1942)

Vang: gewone vlaamse of blokvang

Diameter: grondvlak 5.00 m, kuip 4.05 m

Literatuur:

M. van Hoogstraten, De molens van Zeeland, 1972

W. Staat, Zeeuwse Molens, 1991.

A. Delahaye, Vossemeer, land van 1000 heren, 1969.

